

Verslag nummer 7

TWEEDE DELEGATIE NIEUW-GUINEA RAAD IN NEDERLAND

Griffie
Binnenhof 19
Kamer 20
's-Gravenhage

Verslag bijeenkomst met de Staatssecretaris van Binnenlandse Zaken op donderdag 14 december 1961 (middagbijeenkomst).

Aanwezig: Mr. Th.H. Bot, Staatssecretaris van Binnenlandse Zaken
A.M. Kottier, Directeur-Generaal voor N.N.-G.
J.A. van Beuge, Chef van de Hoofdafdeling Bestuurlijk, Politieke en Internationale Zaken van Directoraat-Generaal voor N.N.-G.
Mr. H.G. Verhoeff, Chef van de Afdeling Wetgeving en Juridische Zaken van het Directoraat-Generaal voor N.N.-G.
A. Boendermaker, Hoofdambtenaar met verlof in Nederland
Mr. H.P. Degens, van het Directoraat-Generaal voor N.N.-G. contactambtenaar t.b.v. de Delegatie
S. van der Goot van het Directoraat-Generaal voor de N.N.-G. (vertalingen)

Delegatie:

J.H.F. Sollewijn Gelpke
Voorzitter Nieuw-Guinea Raad
Mevrouw D. Tokoro-Hanasbey
A. Arfan
Pater Dr. L.J. van de Berg
A.K. Gebze
B. Mofu
A.S. Onim
F. Poana
Mr. J.O. de Rijke
P. Torey
N. Jouwe
H. Womsiwor
N. Tanggahma
en de griffier van de Delegatie
Mr. H.Th.J.F. van Maarseveen.

De bijeenkomst staat onder leiding van de Staatssecretaris. De bewindsman zou het op prijs stellen, dat van de besprekingen geen definitieve verslagen worden gemaakt alvorens hij en ook de overige deelnemers de concepten hebben kunnen inzien en verifiëren met het door hen gesprokene.

- Het -

Het eerste punt van de notitie, inhoudende de wens van bespoediging van het advies van de Nieuw-Guinea Raad, is in de bijeenkomst aanvaard.

De Delegatie zou enige activiteiten ontwikkelen en het besprokene in de vorige bijeenkomst, kan als aanvulling worden beschouwd van de toelichting in de notitie op het eerste punt.

De voorzitter is van oordeel dat door de Delegatie een verslag zou moeten worden verstrekt aan de Raad, teneinde de raad te informeren met de besprekingen en eventueel met de door de Delegatie gevormde opinies. Naar aanleiding van een opmerking dat dit verslag niet moet worden geformuleerd als een advies aan de Raad, meent de voorzitter dat inderdaad gedacht wordt aan een soort resumé, een weergave van de eind-indrukken van de Delegatie. Wanneer de Delegatie na het opstellen van het resumé kennis krijgt van nieuwe feiten zal dit uiteraard kunnen leiden tot wijzigingen in de weergegeven meningen, maar een uitdrukkelijk voorbehoud terzake zal men niet in het desbetreffende communiqué moeten opnemen, aangezien dit de kracht ervan zou verzwakken.

De Staatssecretaris acht het voor het opstellen van genoemd communiqué van groot belang dat de notitie omtrent het advies nader wordt besproken. Dan zal tevens duidelijk worden dat in het resumé niets moet worden gezegd, dat kan worden uitgelegd als een vooruitlopen op de zelfbeschikking. Vooral de tijd, die aan de zelfbeschikking voorafgaat, de voorwaarden, de modaliteiten en de voorbereiding van de keuze derhalve, zullen ter sprake moeten komen.

Een lid van de Delegatie zet zijn zienswijze uiteen omtrent de zelfbeschikking. Hij ziet uit de moeilijkheden, die daaraan verbonden zijn, nog geen duidelijke uitweg. In Nederland zijn de opvattingen naar democratische zede verdeeld. Indonesië daarentegen kent geen democratie en kan dus een eensgezind standpunt naar buiten brengen. Daarbij speculeert Indonesië op de Nederlandse verdeeldheid en niet geheel zonder succes. In deze situatie moet een tactiek gezocht worden, waardoor het zelfbeschikkingsrecht van de Papoeas juist in internationaal verband erkend zou worden. De enige tactiek is te streven naar zelfbeschikking voor het gehele volk van Nieuw-Guinea. Dit is een andere tactiek dan in de notitie wordt voorgestaan, ook al heeft de notitie het alleen over de voorbereidingen. Nu de zaken scherp liggen, moeten wij ons niet beperken tot de punten uit de notitie, maar dienen wij met veel beleid verdere maatregelen te overwegen met het oog op het internationale vlak. Het is merkwaardig dat het zelfbeschikkingsrecht over de gehele wereld aanvaard wordt maar niet wanneer het door Nederland naar voren wordt gebracht voor westelijk Nieuw-Guinea. Daarom is het wellicht beter zelfbeschikking te claimen voor het Papoea-volk in zijn geheel en is een voorzichtig overleg tussen de regeringen van Australië en Nederland dringend gewenst.

Tussen dit standpunt en hetgeen hij voorstelt ziet de bewindsman wel een verschil in tijdsorde, maar geen tegenstelling. Alvorens te spreken over rechten op zelfbeschikking voor geheel Nieuw-Guinea moet men eerst de grondslagen daarvoor leggen. Een gesprek met Australië is op zichzelf niet onaantrekkelijk, maar het is niet zeker dat Australië bereid zal zijn tot samengaan met Nederland op dit punt.

Het lid van de Delegatie, zojuist aan het woord, schetst enige achtergronden van zijn mening. In de vorige vergadering van de Assemblee heeft Tunesië het probleem opgeworpen of het aanvaardbaar is dat de grenzen van de vroegere koloniën ook gelden als de grenzen van de nieuwe landen, waar deze grenzen destijds vaak willekeurig door de koloniale mogendheden zijn vastgesteld. De Australische vertegenwoordiger bij de Verenigde Naties heeft in een onderhoud met dit lid uiting gegeven aan de bij de Australische regering levende tendens om de grens tussen West-Nieuw-Guinea en Oost-Nieuw-Guinea te beschouwen als van betrekkelijke waarde. Deze vertegenwoordiger was van oordeel dat het een goede zaak zou zijn, indien beide regeringen gezamenlijk ertoe konden komen aan het volk van geheel Nieuw-Guinea het zelfbeschikkingsrecht te geven. Australië zou daar bepaald niet afkerig van zijn.

De Staatssecretaris meent dat ongetwijfeld een evolutie in het Australische denken aan de gang is en bovendien zijn er contacten met de Australische regering. Intussen ware niet te vergeten dat wij ten aanzien van Nederlands Nieuw-Guinea te maken hebben met het zelfbeschikkingsrecht van een omstreden gebied; wij mogen niet voorbijzien aan de realiteit van het conflict met Indonesië. Het is de vraag of de Australische regering genegen is zich op de hier voorgestelde wijze zonder meer in dit conflict te laten betrekken.

Een ander lid van de Delegatie releveert dat hij in New York van de kant van Indonesische diplomaten telkens de vraag voorgelegd kreeg of er wel natuurlijke relaties bestaan met de Papoeas in Oost-Nieuw-Guinea. Het lid meent dat inderdaad natuurlijke banden bestaan, maar of deze zullen uitmonden in een politieke verbondenheid, is een aangelegenheid, die alleen de Papoeas aangaat. In zowel Oost- als West-Nieuw-Guinea leeft een nationaal gevoel. De meridiaan-grens zal op niet al te lange termijn wegens de nationale gevoelens moeten wegvallen. Dat het eiland in de eerste tijd niet op eigen wieken zal kunnen drijven, is wel belangrijk, maar verhindert het ontstaan van een nationalisme niet.

Naar het oordeel van de bewindsman kunnen de voorgaande betogen worden gezien als aanvulling op het tweede punt van de notitie en zij kunnen worden ingepast in de zienswijze van de Nieuw-Guinea Raad dat de voorbereiding van het zelfbeschikkingsrecht allereerst een kwestie is van veelzijdige oriëntatie.

Vanuit de Delegatie wordt aangedrongen dat het communiqué dat moet worden opgesteld in grote lijn bij punt 2 van de notitie zal aansluiten. Wij zouden in het algemeen kunnen stellen dat wij Indonesië niet bij de oriëntatie wensen uit te sluiten. Ofschoon de Delegatie het niet mogelijk acht indicaties te geven over de richting waarin de keuze te zijner tijd zal gaan, meent zij dat de zelfbeschikking eerst over een aantal jaren verantwoord kan worden uitgeoefend en zij denkt daarbij aan de tijd rond 1970. Zij acht het niet noodzakelijk dat het Nederlands beheer in de tussenliggende periode wordt voortgezet. Internationalisatie is haars inziens niet alleen aanvaardbaar, maar verdient ook aanbeveling, aldus zou volgens het aan het woord zijnde lid het communiqué kunnen luiden. Voorts zou gewezen kunnen worden op het feit, dat de verdeling van Nieuw-Guinea in drie delen kan plaats hebben, te weten: Oost, West en het trustschapsgebied, het gevolg is van het toevallig beheer van koloniale mogendheden. Aanvankelijk zou het de opinie van de Delegatie kunnen zijn dat de beslissing rond 1970 zou dienen te worden genomen door het gehele volk van Nieuw-Guinea, zonder dat zij zich daarbij uitspreekt over aansluiting bij een andere mogendheid, associatievormen of andere samenwerkingsstructuren. Naast het uitbreiden van de relaties met de Papoeas uit Oost-Nieuw-Guinea zou de Delegatie het dringend noodzakelijk kunnen achten dat contacten worden gelegd met andere landen. Dit laatste vanwege de noodzaak om zich breed te oriënteren.

Naar de mening van de bewindsman verdient het inderdaad aanbeveling dat de Delegatie eenstemmigheid tot uiting brengt ten aanzien van het internationaal aspect.

Op een vraag van de voorzitter of het wenselijk moet worden geacht momenteel reeds het probleem naar voren te brengen in hoeverre de resolutie van de Algemene Vergadering van de Verenigde Naties, nr. 1514 van 14 december 1960, van toepassing is, niet op West-Nieuw-Guinea, maar op het gehele eiland, antwoordt de Staatssecretaris dat in ieder geval moet worden voorkomen dat Australië door een dergelijke uitspraak zou worden geprikkeld. De hoedanigheid en de formulering van het communiqué zal zodanig moeten zijn dat het niet alleen aanvaardbaar is in Nederland, maar ook voor Australië, terwijl het Indonesië niet moet prikkelen of een voorwendsel tot dreigementen of actie in handen moet geven.

Van de zijde van de Delegatie wordt opgemerkt dat men het Nieuw-Guineavraagstuk niet moet uit rekken buiten zijn grenzen. Het handelt tenslotte om West-Guinea alleen. Over de rechten daarvan gaat het thans en men mag de verwezenlijking van deze rechten niet laten afhangen van een eventuele medewerking van Australische kant. Men kan Australië beter niet mengen in de aangelegenheid want dan is er zeker kans op verwijten van kolonialisme.

De Afro-Aziatische landen zullen bepaald grote bezwaren hebben tegen het Australische embleem.

Een ander lid van de Delegatie meent dat hier alleen maar gesproken is over een vraag van tactiek. Wij betrekken, aldus dit lid, de Australiërs er niet in, maar alleen de Papoeas. Men mag niet voorbijzien dat er talrijke relaties met Oost-Guinea bestaan.

Een ander lid is van oordeel dat het tezamenbrengen van Oost- en West-Guinea een belangrijk punt in de tactiek is en dat daarmee vermoedelijk nog meer steun van Amerika kan worden genomen.

Tegen deze twee betogen wordt ingebracht dat men het probleem niet onnodig moet gaan compliceren. Ik blijf erbij - aldus dit lid - dat wij ons moeten beperken tot West-Guinea. Wel moeten wij het Oostelijk deel van het eiland behandelen als een goede buur, maar wij dienen geen pogingen te gaan ondernemen tot het vormen van allerlei bondgenootschappen met Australië, Amerika, Nederland, de Philippijnen enzovoorts. Daar bereiken wij ten hoogste een verzwakking mee van de internationale steun die ons thans ten deel valt. Het probleem is niet wat voor contacten er allemaal mogelijk zijn, het probleem is hoe wij als West-Nieuw-Guinea uit de gecompliceerde situatie komen.

De bewindsman is van oordeel dat de Delegatie de twee zojuist naar voren gebrachte standpunten goed moet overwegen; op zichzelf behoeft er geen tegenspraak tussen deze twee aspecten te bestaan. Misschien zou van de kant van de Delegatie al vast een concept kunnen worden ontworpen voor het communiqué. Men zal in dit communiqué voorzichtig moeten zijn opdat men niet in plaats van steun van Australische zijde oppositionele reacties uit Canberra krijgt.

De bewindsman zou gaarne zien dat de overblijvende punten van de notitie, te weten de punten 3 tot en met 8, nog concreet in bespreking komen en hij verzoekt de leden van de Delegatie die over deze punten opmerkingen willen maken, hun opmerkingen in concreto voor te bereiden en puntsgewijze te willen formuleren, zodat zij snel behandeld kunnen worden.

Een belangrijk punt waarover nog in ieder geval zal moeten worden gepraat, is naar het oordeel van een lid van de Delegatie, de vorm waarin door de Nieuw-Guinea Raad aan de eventuele besprekingen op internationaal niveau zal moeten worden deel genomen.

De bewindsman acht dit inderdaad een zaak van gewicht. Hij dringt erop aan de onderdelen van de notitie niet te zien als afzonderlijke vraagstukken. Zij hangen nauw met elkaar samen en vormen één geheel. Dat zij in de notitie puntsgewijs zijn behandeld is slechts geschied ter bevordering van een vruchtbare bespreking.